

Hitfelekezetünk körében történt mozgalmak a vallás és növelés ügyében.

I. Hivatalos jelentés a Maroskörben tartott köri vizsgáló szék munkálkodásáról.

Méltóságos és Főtisztelendő E. K. Tanács!

E folyó 1873-ik évi febr. 9-én Sz. Gericzén elkezdve, s Iklandon a mai nap végezve, már az egész környék területén megajtottuk a vizsgálati munkálatot, a melyről vezetett három rendbeli jegyzőkönyvek egyik példányát egész terjedelmében; a mult nyári közgyűlésre tett költségi jegyzéket, valamint a jelen vizsgálószékre tett költségek jegyzékét, (Iszlóban a Komáromi kisaszszonyok látván el a vizsgálószéket), ide fogva, van szerencsénk felterjeszteni; teszszük pedig ezt a következő megjegyzéseink kíséretében:

A jelen vizsgálat rendén a következő főbb mozzanatok jelentkeztek: 1.) az ekkléziák pénzkezelése, 2.) kepemegváltási mozgalmak, 3.) tanügy, 4.) iskolaépítési törekvések, 5.) kegyes adományozások.

1.) A pénzügy kezelés, valamint mindenütt, ugy az ekkléziák életében is egyik főtényező levén, ámbár a vizsgálószék részéről, elejétől fogva, nem hiányzott annak figyelemmel kísérése, szigoru ellenőrzése, és a szükségesnek látszó utasítások megtétele; mégis nehezen csikorog, s mint például: Kálban, tőke is vész el (lásd Kál kivonat 11 pont); a tőke többnyire a szegénység kezén szét van forgácsolva, „édes miénk“ ürügye alatt, a kamat pontosan nem fizettetik; atyafiság, komaság, barátsági érdekek elnézők a tőkének veszélybe sülyedésénél, a helyett, hogy kellő időben megelőzve lett volna a baj. Nehezünkre esik bár kimondanunk, de mégis ugy van; hogy Kálban és Ny. Sz. Lászlón, hol több előkelő birtokos atyánkfia van, fordulnak elő a legtöbb nehézségek a pénzkezelésnél.

A lehető pénzzavar kikerülése végett, és elővigyázatul ugy intézkedtünk: hogy az adósságos kötleveleket férj és feleség együtt írják alá, közösen kötve le vagyonukat, és köteleztetve a kamatok kamatjának is fizetésére; a történhető tehetetlenség esetére állítanak jótálló személyes kezeset is, és saját költségükön és ter-
hőkre betáblázhatási engedélyt adjanak sat.

A tiz száztóliás kamat fizetése mindenütt életbe van léptetve, és a kötlevelek kicserélése s a fennebbiek értelmében leendő kiállítására meghagyva az illetőknek.

2.) A kepe megváltási mozgalmaknál, szembetűnőleg, egyéb polgári terhek alóli kisiklás mindinkább lehetetlenné válván, a nép nagyobb része az egyházi terhek lerázásában keres könnyebbülést és kárpótlást, minden lehető alkalommal; kétség kívül azért, mert az egyebekben éreztetett szigor e tekintetben nem alkalmazható. Innen a kepe megváltási ösztön ébredése, feltűnédezése! Vizsgálószékünk távol van attól, hogy ez intézményt nyereségnek ne tartaná; mert ez úton eleje vétetnék a belső emberek és nép közti surlódásnak, az ígehirdetés és kölcsönös viszony vonzóbb hatásúvá lehetne, s a belső emberekre nézve a kevesebb bizonyos, értékesebb s megnyugtatóbb lenne a többel kecsgetető csalóka váradalomnál; csakhogy a megváltási alap lenne kellően biztosított; a minnek pedig nyugodt megalkatására s a megalkatás bevéására a nép alig bir kellő törelemmel; azt sem hajlandó figyelembe venni, hogy e felett egyéb kiadásokra is kellene tőkénének fenmaradni, s tőkeöregbitési tartalékkal is rendelkezni? Ilyen mozgalom jelentkezett, első helyen:

a.) Szabodon, honnan, a mint értesültünk, ez érdekében már felfolyamodás is történt.

b.) Sz. Gericzén, hol egy megállítandó tervezet szerint, tiz évig tartó rovátal és tőkésítés szolgálna alapul.

c.) Csokfalván, hol a malom kétes biztonságu jövedelméből a zabkepe már tetteleg megváltozott.

d.) Sz. Háromságon, e.) Ny. Sz. Lászlón, f.) Ny. Sz. Mártonban, g.) Vadadban, h.) Kálban, i.) Iklandon, hol a fakepe megváltás részint keresztülvitetett, részint fogantatva vételéhez az előleges lépések megtétettek. k.) a Ny. Szeredai leány megyebeli, meglévő tőkék, s a községtől is közelebből kapandó ősrszeg jövedelméből, a belső emberek kepejét szándékosnak megváltani. l.) N. Ernyei, m.) Ákosfalvi, n.) Atosfal-

vi leánymegyebeliekre nézve is hasonló megváltás van kitévésbe helyezve, kivált azon okból, hogy e négy utóbbi leánymegyebeliéek érdekei, vallásos erkölcsi élete ez úton is megóva maradhasanak.

Mind ezen kepemegváltási mozgalmak kedvező kilátások volnának életünkben, csak hogy nyugodt, tapintatos átalakuláson s ne kierőszakolt és rohamos úton legyenek keresztülvihetők.

3.) A tanügy kérdésénél ég és föld közt lebegünk, mert magunknak a felvilágosítás, buzdítás és serkentésen kívül, az iskolák kellő időben való beállítására s összetartására nincs más feyverünk; a polgári hatóság pedig, mely hivatása körébe vonni törekszik az iskolák feletti rendelkezést, még mind csak késik hatályosan közbelépni és kellő segédnyújtással lenni. Azonban így is észlelhető némi haladás az iskolás gyermekek szaporodásánál, az ismétlő iskolázás beállításánál, és az oktatás czélszerűbb útba indításánál; az sem hagyható figyelmen kívül, hogy iskoláink javára szaporodnak az iskolapénzek, könyvtáracskák, és vagy két községben gabonamagtár is létezik.

4.) Az iskola-épületek és azok felszerelésére vonatkozólag, miután sz. gericzei, csokfalvi és ny. sz. mártóni iskoláink a polgári kormány részéről a kijavításra megintve lettek; mindenik helyen az előleges lépések megtétettek, részint az iskolatelek terének megnagyobbítására, részint az építési anyagok beszerzésére s illetőleg az előmunkálatok megtételére, hogy a fennálló iskolai törvény kívánalmának megfelelhessenek; ezeken kívül: Vada d ban, az eddigi szűkös iskolaház egy új tanzobával toldatott ki a mult évben, hogy a népesség befogadására elég tágas legyen, és a fiuk a leányoktól elkülöníttessenek.

5.) Jó t é k o n y s á g i é s s z e r z é s i m o z z a n a t o k c z i m e a l a t t :

a.) Maros-Vásárhelyt, az úr asztalához mig élnek és helyt laknak, tkts. Fekete Károly ur kenyeret, és káli tkts. Nagy György ur, bort adni ígérték.

b.) Sz. Gericzén, az iskolatelek nagyobbítására egy 4 öl széles benn való jószág vásároltatott 450 frton.

c.) Csokfalván, a malom területének nagyobbítására két darabocska föld vásároltatott 23 frton.

d.) Ny. Sz. Lászlón, a néhai Sárosi Ferenez ur kegyes alapítványa, több éveken keresztül kamathalmazással 1201 frt 58

kr. tőkére felnövekedvén, ennek jövedelme 1872-ben, tétetett folyóvá, mely szerint a helybeli pap évenként kap 35 frtot, a mes-ter 17 frt 50 krt; 17 frt 50 kr. tőke kezelési költségbe menvén; a jelenleg fenmaradó 2 frt 9 kr. jövedelem tőkésítettik.

e.) Ugyan Ny Sz. Lászlón, özv. mlgs. Tolnai Jánosné Szentiváni Zsuzsánna aszszony, urasztali kenyérhordásra ajándékozott egy asztalkendőt, értéke 1 frt 50 kr.

f.) Ny. Gálfalván, Zsigmond Mihályné Fekete Ágnes aszszony, halála utánra, hagyományozott az ekklzsia számára 60 fto.

g.) A ny. szeredai leánymegye részére, a község jövedelméből kiszakított 226 frt bevárando.

h.) Ny. Sz. Mártonban, helybeli pap Szentmártoni Sámuel ur élete párja, Fekete Borbára aszszony adott egy czinfedelü füles üveggkannát, keresztelésre, értéke 1 frt.

Ugyan ide Szentmártoni Berta aszszony, Kis-Adorjáni Farkas Ferenczné, az urasztalához egy virágos üveg boros poharat adott, értéke 1 frt 50 kr.

i.) Vadadban, a falusi község, a papság csüre építésére ajándékozott 49 fto.

k.) Iszlóban, mlgs Komáromi Anna kisaszszony, a helybeli papság javára évenként kiszolgáltató 15 kalangya buzakepét, az ur asztalára kenyeret és bort biztosított; lekötve ennek biztosítására egy 2 hold 1369 □ öl területü szántót, értéke 200 frt.

Ugyan itt mlgs. Komáromi Borbára és Anna kisaszszonyok a papság kapujához és kútja gémjéhez ajándékoztak 2 szál cserefát, értéke 2 frt.

Ugyan itt, Györfi János és neje Jánosi Lidia, egy fekete bársony szószéktakarót ajándékoztak, értéke 10 frt.

A fennebbi kivonatok tudomásul hozása mellett, hivatalos tisztelettel maradunk, a

Méltóságos és Főtisztelendő E. K. Tanácsnak

A marosköri unitárius egyházi vizsgálószeknek Iklandon febr. 21-én 1873-ban bevégzett üléséből.

alázatos szolgálí
Farkas György,
esperes.
Kelemen István,
jegyző.